

Ηνωμένες Πολιτείες και με τους αντίστοιχους κύκλους της Νέας Υόρκης. Η έκρηξη του ρέιβ στη Μεγάλη Βρετανία ήταν η μαζική απόκριση στις ζυμώσεις που είχαν ξεκινήσει χρόνια νωρίτερα στις ΗΠΑ. Δηλαδή, το ρέιβ δεν πραγματοποιήθηκε στη Μεγάλη Βρετανία ως κάτι το μοναδικό, αλλά υπήρξε κληροδότημα των αντίστοιχων μετατοπίσεων στη διασκέδαση που συντελέστηκαν στις ΗΠΑ, και συγκεκριμένα στην Καλιφόρνια, κατά τη δεκαετία του 1960 με τη διάδοση του LSD⁵ και με την απαίτηση των νέων για ατομική ελευθερία και ηδονισμό.

Το MDMA άρχισε να κυκλοφορεί στα πάρτι και τους κύκλους των ακαδημαϊκών, των καλλιτεχνών και των μποέμ, ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, παράλληλα με τον ηθικό πανικό που είχε ξεσπάσει στις ΗΠΑ για τη διαδεδομένη χρήση του LSD. Οι πρωτεργάτες της παραγωγής και κυκλοφορίας του MDMA, φοβούμενοι την πολύ πρόσφατη τότε ριζοσπαστική άνοδο και πτώση του LSD, το απέκρουσαν από το ευρύ κοινό και τη δημοσιότητα, και το διατήρησαν σε στενούς ελεγχόμενους κύκλους. «Όλοι έλεγαν ότι ήταν το επόμενο βήμα μετά το LSD και ήθελαν να το κρατήσουν μυστικό», διευκρινίζει ο Κόλιν (Collin, 1999: 55)· τονίζοντας σε άλλο σημείο: «πολλοί μου έλεγαν “μη γράφεις γι’ αυτό, αυτό είναι ο δικός μας μικρός κόσμος και δεν θέλουμε να μας τον χαλάσουν αυτοί” – αυτοί είναι όσοι θεσπίζουν νόμους για τα ναρκωτικά» (στο ίδιο: 36, η έμφαση στο πρωτότυπο).

Σύμφωνα με τον Κόλιν, οι «μυστικές» μνήσεις που γίνονταν τη δεκαετία του 1970 στα πάρτι με MDMA έχουν μια σχέση συνέχειας με τον αποκαλυπτικό ηδονισμό του LSD, αλλά και διαφοροποίησης από την επικοινωνιακά διαμεσολαβημένη προφητική του κουλτούρα. Ο ηδονιστικός συμποσιασμός του MDMA, μετατοπισμένος από την Καλιφόρνια στα αστικά κέντρα της Νέας Υόρκης, του Σικάγου και του Ντιτρόιτ, με «μια συγκρατημένη άσκηση επιρροής, αντί σε έξαλλα πρωτοσέλιδα μανιφέστων», πραγματοποιήθηκε από κύκλους «ολίγων και εκλεκτών» και απευθυνόταν σε αυτούς (στο ίδιο: 44). Πρόκειται για κύκλους που πειραματίζονταν με ήχους, ρυθμούς, μηχανήματα, με φιλοσοφίες και την εναισθήση⁶ για την οποία φημίζεται η χρήση MDMA. Η είσοδός του στη Μεγάλη Βρετανία κατά τα τέλη της δεκαετίας του 1970 ακολούθησε παρόμοια διαδρομή: κλειστές παρέες ψυχολόγων που κατανάλωναν

την ουσία αυτή για θεραπευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, και ελίτ ποπ καλλιτεχνών σε ιδιωτικά πάρτι, σε σπίτια, για «απλό» ηδονισμό. Το μαζικό ξέσπασμα που έγινε το καλοκαίρι του 1988 και ονομάστηκε «το δεύτερο καλοκαίρι της αγάπης» – με το πρώτο να έχει πραγματοποιηθεί δύο δεκαετίες νωρίτερα, το 1968 στην Καλιφόρνια, όταν το LSD θεωρήθηκε συνώνυμο της νεανικής αμφισβήτησης – ήταν αποτέλεσμα της «διαρροής» του MDMA από τους κλειστούς κύκλους του Λονδίνου προς τα πάρτι της Ίμπιζα, που εκείνη την περίοδο δεν έσφυζαν μόνο από τους εκπατρισμένους αμερικανούς πλάνητες, αλλά και από τη βρετανική νεολαία που αγανακτούσε με τον συντηρητικό τρόπο ζωής της χώρας της. Στην Ίμπιζα συσχετίστηκε το MDMA με την ελευθεριάζουσα φιλοσοφία των χίπηδων περί αγάπης, διαδόθηκαν οι ηλεκτρονικοί ήχοι σε συνδυασμό με τις ψυχοδιεγερτικές ουσίες και βεβαίως με το LSD· εκεί τα χημικά ενισχυμένα πολυήμερα πάρτι συνδέθηκαν με τις μεσαίες και τις λαϊκές τάξεις της Βρετανίας, οι οποίες και πρόβαλλαν τη συλλογική τους αίσθηση πως «όλα αλλάζουν».

Μέσα σε δύο χρόνια, στο διάστημα 1988-1989, η νέα κουλτούρα της ρέιβ κατάφερε να αλλάξει όλη τη μουσική βιομηχανία της Βρετανίας και τις διαδικασίες παραγωγής και εμπορίας ναρκωτικών. Εξαπλώθηκε σε όλα τα αστικά κέντρα της ηπειρωτικής Ευρώπης, εγκαθίδρυσε νέες σχέσεις ανάμεσα στους πλάνητες, στα караβάνια των φεστιβάλ και στους θιασώτες/θιασώτριες των πάρτι, και μετέβαλε τις σχέσεις των κρατικών μηχανισμών με τους διοργανωτές πάρτι και τους ιδιοκτήτες νυχτερινών μαγαζιών. Η psytrance μουσική σκηνή αναδύθηκε μέσα σε αυτό το πλέγμα σχέσεων και υφάνθηκε στο πρότυπο του αποκαλυπτικού ρέιβ πάρτι· αποκαλυπτικού, με την έννοια πως φέρει μια «νέα» και «διαφορετική» εμπειρία:

Ο κόσμος έμπαινε στη [ρέιβ] σκηνή παρακινούμενος από την αποκαλυπτική λάμψη της πρωταρχικής εμπειρίας και ασχολούνταν ενεργά και άλλαζε την κατεύθυνσή της [...] εφαρμόζοντας το δικό του πλαίσιο αναφοράς. Θαμώνες των κλαμπ, επιχειρηματίες, περιπλανώμενοι ταξιδιώτες, χίπις, εγκληματίες και μουσικοί έφεραν νέα στοιχεία στη σκηνή προσαρμοζοντάς τη στις δικές τους επιθυμίες και ανάγκες – έτσι προ-

έκυψε ο δυναμισμός της, η αδιάκοπη εκ νέου επιπόνησή της και η πρωτοφανής μακροβιότητά της (στο ίδιο: 14).

Η psytrance μουσική σκηνή ζυμώθηκε μέσα σε αυτό το πλαίσιο αποκαλυπτικής και απελευθερωτικής ψυχαγωγίας. Με σαφείς αναφορές στην κουλτούρα των χίπηδων και των τράβελερ της Ινδίας, εμπειρομένη στην ψυχεδελική αισθητική που αναζωογονήθηκε με την εμφάνιση του MDMA και τους φουτουριστικούς ηλεκτρονικούς ήχους, συνυφασμένη με τα πολυήμερα πάρτι και εντοπισμένη στο παράδοξο τρίγωνο Λονδίνο-Ίμπιζα-Γκόα, η psytrance μουσική συνυφαίνει την ιδιαίτερη υπόσταση και τροχιά της με την εμπειρία του «raving»: «με την επίδραση των ήχων και των χημικών στο σώμα και στο μυαλό, με την απόλαυση του χορού, με τη μέθη της απελευθέρωσης» (στο ίδιο). Η φήμη που απόλαυσαν τα goatrance πάρτι το 1992 – σε τέτοιο βαθμό ώστε η κοσμοσυρροή στην Γκόα να αναγνωριστεί ως το «ινδικό καλοκαίρι της αγάπης» (Saldanha, 2007a: 39) – αποτελεί συνέπεια εκείνου του κύματος νέων που πίστεψε στην εφήμερη, αλλά και δραστική διεκδίκηση μιας «πειρατικής ουτοπίας», καθώς και στην απόδραση από την «αντικειμενική» πραγματικότητα με τη μορφή του «μυστικού» και «ελευθεριακού» πάρτι. Δεν είναι συμπτωματικό που ο θεωρητικός αναρχικός Χακίμ Μπέι (Bey, 1985: 96) έδωσε τόσο μεγάλη σημασία στα εφήμερα δρώμενα, σε βαθμό μάλιστα ώστε να τα συμπεριλάβει στις «προσωρινά αυτόνομες ζώνες» του και να παραδεχτεί πως: «[όλοι και όλες] έχουμε συμμετάσχει σε πάρτι όπου σε μια σύντομη νύχτα φτιάξαμε μια δημοκρατία εκπληρωμένων επιθυμιών. Είναι δυνατόν να μην ομολογήσουμε πως η πολιτική εκείνης της νύχτας έχει περισσότερη πραγματικότητα και δύναμη για εμάς από ό,τι έχει η πολιτική της αμερικάνικης κυβέρνησης;»⁷ Σε αυτό το πλαίσιο αφήγησης και αναζήτησης της εφήμερης ελευθεριακότητας αποκτά νόημα η εμφάνιση των πάρτι στη ρέιβ και ακόμα περισσότερο στην psytrance σκηνή.

Η επιστροφή της goatrance στην Ευρώπη

Αν το 1988 ήταν η χρονιά της έκρηξης της ρέιβ, τότε η goatrance εμφανίστηκε το 1992. Η Γκόα σε όλη τη δεκαετία του 1980 υπήρξε ένας επιβεβλημένος προορισμός για όσους και όσες ήθελαν να ταξιδέψουν στον κόσμο· ένας προορισμός ήδη γνωστός στους/τις τράβελερ για τα πολυήμερα πάρτι που γίνονταν στις «χρυσές» παραλίες της. Ο Άρουν Σαλντάνα αναφέρει πως η φήμη της περιοχής ξεκίνησε από τη δεκαετία του 1960 με την επίσκεψη των αντικομοφομιστών ποιητών Άλεν Γκίνσμπεργκ και Πίτερ Ορλόβσκι. Οι συναυλίες που δόθηκαν εκεί τη δεκαετία του 1970 από γνωστούς μουσικούς, όπως οι The Who, ο Μπομπ Ντίλαν και ο Τζον Λένον, αποτελούν χαρακτηριστικό δείγμα της ανάπτυξης της ως κόμβου για τους πλάνητες της Ανατολής. Πράγματι, η Γκόα, ως τέτοιος κόμβος, αποτέλεσε χώρο πειραματισμού για κάθε μουσική καινοτομία, νέο ήχο και χορευτικό στιλ που κυκλοφορούσε στο δίκτυο των δυτικών εκπατρισμένων. Πραγματικά, τη δεκαετία του 1980 άρχισαν να παραμερίζονται τα κιθαριστικά στιλ των ροκ, ρέγκε και fusion για χάρη των ηλεκτρονικών ήχων και της φουτουριστικής νοοτροπίας των synth-pop, ντίσκο, new wave, electro και άλλων που έφερναν οι ντι-τζέι από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Ο Σαλντάνα (Saldanha, 2007a: 38) αναφέρει πως με αυτούς τους τεχνολογικούς νεοτερισμούς έγινε αμέσως αισθητή η διαφορά στα πάρτι. Οι «πειρατικές ουτοπίες» των δυτικών εκπατρισμένων, ενισχυμένες χημικά με LSD, απέκτησαν μια διάσταση πλήρως «εκτοπισμένη», αλλότρια, χάρη στους διαστημικούς, συνθετικούς ήχους και στον μουσικισμό του ρυθμικά επαναλαμβανόμενου μπιτ. Συγχρόνως, επενδύθηκαν αυτοστιγμεί με τη μυστηριακή ιδεολογία των πάρτι με LSD της δεκαετίας του 1960. «Προφήτες» της εποχής εκείνης, όπως ο Κεν Κέσι, ο Τίμοθι Λήρυ και ο Άλεν Γκίνσμπεργκ, φάνηκαν ακόμα πιο προφητικοί υπό το αποκαλυπτικό φως των «νέων» τεχνωσματικών εμπειριών.

Τη χρονιά του 1992, λοιπόν, συνέκλιναν και συμπυκνώθηκαν μια σειρά πειραματισμών που έκαναν οι εκπατρισμένοι στην Γκόα μουσικοί και ντι-τζέι. Η τεχνοτροπία της goatrance αντλούσε από την ψυχεδελική αισθητική πολύ περισσότερο από ό,τι τα άλλα είδη της ηλεκτρο-

νικής χορευτικής μουσικής. Ο ρυθμός της ήταν πιο γρήγορος και σκληρός, επαναληπτικός και κλιμακούμενος, ενώ ακολουθούσε το «προοδευτικό» (progressive) ρυθμικό ύφος της trance, από την οποία δανείστηκε την ονομασία. Χρησιμοποιούσε μηχανήματα (γεννήτριες ήχου) ίδια με αυτά που είχαν καθιερώσει την acid house στις ΗΠΑ, και συγκεκριμένα τα συνθεσάιζερ της ιαπωνικής εταιρείας Roland «TB-303» και «Junio 106» (Bull, 1997· Taylor, 2001: 166). Η απουσία στίχων ήταν χαρακτηριστική, καθώς η έμφαση δινόταν στη δημιουργία εκστατικών και υπνωτιστικών ηχοτοπιών. Τεχνικά αυτό μπορούσε να επιτευχθεί με σειρές αρπισμάτων που επαναλαμβάνονταν κάθε οκτώ ή δεκαέξι μέρη, στις οποίες προσέθεταν νέα στρώματα ήχων μέχρι να επέλθει μια κορύφωση. Τα εφέ του «βάθους» (reverb) και της «ηχώς» (delay) χρησιμοποιούνταν συστηματικά και έντονα. Γενικά, κυριαρχούσε το μέλημα για έναν ευρύ πειραματισμό με τους ήχους, έτσι ώστε να ακούγονται όσο το δυνατόν πιο ανοίκειοι, δηλαδή πιο διαφορετικοί. Η επαναληπτική δομή της μουσικής συγκροτούνταν σε ένα μονοτονικό περιβάλλον. Η βασική τονική γραμμή επενδύονταν με ατονικά στρώματα ήχων και εφέ, ενώ οι μελωδικές γραμμές αναπτύσσονταν συχνά με ανατολίτικες και μπλοτζ κλίμακες, στις οποίες χρησιμοποιείται ευρέως η ελαττωμένη δεύτερη, τρίτη και έβδομη νότα προς την τονική. Αυτές οι αρμονικές σχέσεις ενέτειναν τη μυστηριακή αίσθηση της «Ανατολής» και των «παγανιστικών» της συνδηλώσεων. Ένα χαρακτηριστικό τέχνασμα της goatrance, που τόνιζε την ιδιαιτερότητά της, ήταν η ηχογράφηση παραδοσιακών ινδικών οργάνων και ψαλμών που προστίθεντο στα κομμάτια, προσδίδοντάς τους μια ακόμα πιο μυστηριακή και τελετουργική αίσθηση.

Το δίκτυο των ανθρώπων που επινόησε την goatrance συντέλεσε επίσης στην αναγνώριση του ελευθεριακού εορτασμού της Γκόα στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Παραγωγοί και ντι-τζέι, που βρίσκονταν τον χειμώνα στην Γκόα, το καλοκαίρι δοκίμαζαν τις νέες τους μουσικές στα πάρτι της Αγγλίας και της Γερμανίας.⁸ Οι θιασώτες και θιασώτριες των πάρτι υποδέχτηκαν με ενθουσιασμό την άφιξη της goatrance, η οποία μέχρι το 1995 έμελλε να αναδειχθεί σε ένα από τα πιο σημαντικά είδη ηλεκτρονικής χορευτικής μουσικής· γεγονός που οδήγησε στη ρα-

γδαία αύξηση των μετακινήσεων προς την Γκόα. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Σαλντάνα, εκείνη την εποχή «όλοι και όλες ήθελαν να συμμετάσχουν· ή τουλάχιστον, όσοι και όσες ήταν ομολογημένα τρελοί και τρελές ώστε να ταιριάξουν στο αλλοπρόσαλλο πλήθος που ήδη βρισκόταν εκεί» (Saldanha, 2007a: 39). Η ίδια η μουσική, πάντως, δεν απευθυνόταν στο ευρύ αστικό κοινό των μεσαίων και λαϊκών τάξεων, όπως έκαναν τα υπόλοιπα είδη της ρέιβ. Μια κάποια αύρα μυστικότητας προστάτευε την goatrance από την ευρύτερη βιομηχανία διασκέδασης. Η σύνδεση με την αισθητική της ενδοσκοπικής εμπειρίας του LSD και όχι της «αγάπης» του MDMA, οι οπαδοί της που ήταν κατά κύριο λόγο τράβελερ, και οι αλλόκοτοι και σκληροί της ήχοι συνέτειναν στη διαφοροποίησή της από τα υπόλοιπα είδη και στη διατήρηση της αισθητικής της ιδιαιτερότητας (Taylor, 2001: 165· Partridge, 2006: 46). Τα πάρτι, επίσης, τουλάχιστον τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1990, δεν γίνονταν στα δημοφιλή και με μαζική απήχηση νυχτερινά κέντρα, αλλά ακολούθησαν την παράδοση μυστικότητας με την οποία είχε γίνει αρχικά γνωστή η ρέιβ μουσική: εγκαταλειμμένες αποθήκες και ολονύχτιες καταλήψεις ιδιωτικών χωραφιών και υπαίθριων εκτάσεων αποτέλεσαν τους κατεξοχήν χώρους εγκατάστασης και διατήρησης του «αυθεντικού» χίπικου εορτασμού της Γκόα, για τον οποίο μπορούσαν να υπερηφανεύονται οι πλάνητες και τα καραβάνια την περίοδο εκείνη.

Εδώ είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τη σχέση ανάμεσα στην «επιστροφή» της goatrance στην Ευρώπη και την ανάπτυξη των διοργανώσεων φεστιβάλ, οι οποίες αποτελούν και το κεντρικό διακύβευμα της παρούσας μονογραφίας. Ο Κρίστοφερ Πάρτριτζ (Partridge, 2006) μας ενημερώνει ότι η εμφάνιση της psytrance μουσικής και κουλτούρας ανανέωσε την παράδοση των μαζικών φεστιβαλικών συναθροίσεων που άρχισαν να χάνουν τις ουτοπικές συνδηλώσεις τους ήδη μετά το Φεστιβάλ του Γούντστοκ στη Νέα Υόρκη, το καλοκαίρι του 1969. Ο αντικομφορμισμός των φεστιβάλ του 1960 διατηρήθηκε με τις δωρεάν διοργανώσεις της δεκαετίας του 1970 στη Μεγάλη Βρετανία, όπως ήταν τα φεστιβάλ του Στόουνχεντζ και του Γκλάστονμπερι. Αυτές οι διοργανώσεις, αρχικά τουλάχιστον, συνένωσαν τις πνευματικές αναζητήσεις των New Age κινημάτων με τη διεκδίκηση μιας ζωής μη εμπορευματι-

κής και εναλλακτικής προς την αστική καθημερινότητα (Clarke, 1982· Hetherington, 1992). Ωστόσο, από τη δεκαετία του 1980, οι φεστιβαλικές συναθροίσεις που διοργανώνονταν σε ολόκληρη την Αγγλία και την ηπειρωτική Ευρώπη και αγκάλιαζαν τη ροκ μουσική της παράδοσης του Γούντστοκ, άρχισαν να αποκτούν μαζικό χαρακτήρα και να εμπορευματοποιούνται. Έτσι, την εποχή εκείνη, η goa trance εμφανίστηκε ως η κατεξοχήν τάση που διασφάλιζε τις μυστηριακές ποιότητες της Ανατολής και την εναλλακτική πνευματικότητα των τράβελερ. Πράγματι, ο goa trance εορτασμός αναδιτύπωνε την εμπειρία του φεστιβάλ μέσω της χημικά ενισχυμένης ουτοπίας και των νέων τεχνολογιών της ψυχεδελικής χορευτικής μουσικής.

Τα πρώτα αμιγώς goa trance φεστιβάλ στην Αγγλία, τη Γερμανία και τη Γαλλία άρχισαν να διοργανώνονται ήδη από το 1993, ως απόπειρες των «επείκων» της Γκόα να μεταφέρουν τη νέα ψυχεδελική τεχνο-αποκαλυπτική εμπειρία στην Ευρώπη. Τα φεστιβάλ εκείνα μετέφεραν τον εξωτισμό της Γκόα και συγχρόνως αποτέλεσαν εφαλτήριο για τον μαζικό προσανατολισμό των Ευρωπαίων προς την Ινδία. Η goa trance μουσική αναπτύχθηκε ραγδαία. Στην Αγγλία και τη Γερμανία άνοιξαν δεκάδες μικρές δισκογραφικές εταιρείες που κυκλοφορούσαν αποκλειστικά goa trance βινύλια. Τα επόμενα χρόνια, η psytrance σκηνή θα εξαπλωνόταν σε όλο τον κόσμο με κυριότερα κέντρα παραγωγής μουσικής και πάρτι την Αγγλία, τη Γερμανία, τη Γαλλία, το Ισραήλ, την Ιαπωνία και την Αυστραλία. Από το 1995 έως το 1997, η «παραδοσιακή» goa trance μουσική βρισκόταν στο απόγειό της. Η διασπορά και η αναγνωρισιμότητά της την είχαν συγκαταλέξει στους παγκόσμιους πρεσβευτές της ρέιβ αποκαλυπτικής διασκέδασης. Τα goa trance πάρτι καθιερώθηκαν στα νυχτερινά καταστήματα του αστικού-μητροπολιτικού χώρου, και παρά την προσήλωση πολλών goa trance παραγωγών στις πολιτισμικές καταβολές της μουσικής, οι νέες συνθήκες και το διαρκώς αναανεωόμενο κοινό συνέβαλαν στην αισθητική της μετατόπιση. Έτσι, σταδιακά, η μουσική έπαψε να συντηρεί τις ηχητικές συνδηλώσεις της Γκόα, και το όνομα psytrance αντικατέστησε το goa trance, υποδηλώνοντας κατά κάποιο τρόπο τον επιτελούμενο αισθητικό διεθνισμό της. Νέες τάσεις και ήχοι την εμπλούτισαν, με συνέπεια την εμφάνιση πα-

ρεμφερών ονομάτων, τα οποία αναφέρονταν στις αισθητικές της κατευθύνσεις: progressive psychedelic, psychedelic techno και full-on psytrance είναι οι πιο σημαντικές τάσεις που εμφανίστηκαν την εκείνη περίοδο.

Οι φωνές που ισχυρίζονταν ότι η goatrance είχε πεθάνει άρχισαν να πληθαίνουν από το 1997 και μετά. Η μεγάλη δημοσιότητα και η αποδοχή, καθώς και οι συνεχείς μίξεις της με άλλες τάσεις, στέρησαν από την goatrance τον μυστικισμό και την ιδιωτικότητα των αρχικών πάρτι. Εξάλλου, η Γκόα είχε πλημμυρίσει από τον φεστιβαλικό τουρισμό και δεν θύμιζε σε τίποτα την πρωτοποριακή ουτοπία της προηγούμενης δεκαετίας. Οι αστυνομικές διώξεις των υπαίθριων πάρτι και οι αλλαγές στον νόμο για τη νυχτερινή διασκέδαση που εφαρμόστηκαν στην Γκόα, οι μουσικές τάσεις της Ευρώπης που ανατροφοδοτούσαν τη μουσική της σκηνή, και η ανομοιογένεια του φεστιβαλικού πληθυσμού που συνέρρεε προς τα εκεί, είχαν αλλάξει συλλήβδην το τοπίο στην πρώην trance «αποικία». Εντούτοις, η psytrance σκηνή διατηρούσε ακόμη τον αντικομφορμιστικό της χαρακτήρα σε σχέση με τα υπόλοιπα είδη ηλεκτρονικής χορευτικής μουσικής. Η πιο μεγάλη μετατόπιση συντελέστηκε, θεωρώ, το 1999. Ήταν η εποχή όπου τα στίλ της psytrance μουσικής προσανατολιζόνταν εμφανώς στη «διασκέδαση του σαββατοκύριακου» και είχαν αποκτήσει ευρεία εμπορική αναγνώριση· ο αρχικός ήχος της Γκόα είχε παραμεριστεί και οι πρωτεργάτες της σκηνής πειραματιζόνταν ανοιχτά και με άλλες τάσεις.⁹

Τον Αύγουστο του 1999, λοιπόν, ένα φεστιβάλ που έγινε στην Ουγγαρία μάζεψε, ίσως για πρώτη φορά, όλες τις φυσιολογικές και τους φανατικούς θιασώτες της psytrance σκηνής που επιθυμούσαν να ξαναζήσουν το φεστιβαλικό ήθος. Το Solipse 1999 που έγινε στην κοιλάδα Οζόρα της Ουγγαρίας τις ημέρες της ολικής έκλειψης ηλίου συγκέντρωσε είκοσι χιλιάδες άτομα από όλη την Ευρώπη, το Ισραήλ, την Γκόα, την Ιαπωνία και τον υπόλοιπο κόσμο· και μέσα σε ατμόσφαιρα ξέφρενου καρναβαλισμού και νομιμοποιημένου χημικού συμποσιασμού που κράτησε περισσότερο από μία εβδομάδα, υπέδειξε τον τρόπο ανασύστασης του μυστικού και μυστηριακού ψυχεδελικού εορτασμού για τον οποίο είχε γίνει διάσημη εξαρχής η goatrance μουσική στην Γκόα. Από

τη χρονιά εκείνη, τα απομονωμένα πολυήμερα φεστιβάλ στάθηκαν κόμβοι χημικών και αισθητικών πειραματισμών, απέκτησαν τη νομιμότητα του πρεσβευτή της psytrance αυθεντικότητας και πολλαπλασιάστηκαν ραγδαία. Πλέον, όποιος ή όποια επιθυμούσε να συναντήσει την «αυθεντική» έκφραση του psytrance εορτασμού θα απέφευγε τα τοπικά πάρτι στις πόλεις και θα ταξίδευε για λίγες ημέρες σε κάποιο φεστιβαλικό προορισμό.

Η psytrance σκηνή στην Ελλάδα

Η ηλεκτρονική χορευτική μουσική και μαζί της η psytrance έκαναν την εμφάνισή τους στην Ελλάδα στις αρχές του 1990. Η είσοδός τους προετοιμάστηκε από τράβελερ και θιασώτες και θιασώτριες των πάρτι που είχαν γνωρίσει τα ρέιβ πάρτι και διατηρούσαν επαφές με αυτό το ευρύ δίκτυο μέσω των ταξιδιών τους στο Λονδίνο, την Ίμπιζα και την Γκόα. Η ανάπτυξη των ρέιβ μουσικών σκηνών ακολούθησε το πρότυπο με το οποίο είχαν στηθεί οι αντίστοιχες σκηνές στις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες: οργανώθηκαν με άξονα τα πρόσωπα που τις εισήγαν, και τις ομάδες που διοργάνωναν τα πάρτι και προσκαλούσαν μουσικούς παραγωγούς και ντι-τζέι. Ο Πέτρος «Floorfiller» Κοζάκος, με το περίφημο κλαμπ Faz στην Αθήνα στο οποίο ήταν συνιδιοκτήτης και μουσικός ντι-τζέι, είναι μια από τις εμβληματικές φυσιογνωμίες σε αυτές τις προσπάθειες ήδη από το 1989. Είναι φυσιογνωμία χαρακτηριστική τόσο για τις ατομικές προσπάθειες που εισήγαγαν τη ρέιβ μουσική στην Ελλάδα, όσο και για την κινητικότητα των πρωτεργατών στις διάφορες μουσικές τάσεις και στις ομάδες των πάρτι που ξεδιπλώθηκαν μέσα στη δεκαετία του 1990 με ριζωματικό σχεδόν τρόπο, καθώς υπήρξε ιδρυτικό ή ενεργό μέλος στις πιο σημαντικές από αυτές.

Κατ' αναλογία, τα πρώτα «επίσημα» psytrance πάρτι ακολούθησαν τις υπαίθριες διοργανώσεις που αναπαρήγαν φαντασιακά το πρότυπο της Γκόα. Στις πολυάριθμες συζητήσεις που έκανα με διάφορες παρέες και εφήμερους συνομιλητές έμαθα πως το «πρώτο» αποκλειστικά psytrance πάρτι έγινε στη Χαλκιδική το καλοκαίρι του 1993 με καλεσμένο